

Bryssel 22.1.2014
COM(2014) 21 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Energian hinnat ja kustannukset Euroopassa

{SWD(2014) 19 final}
{SWD(2014) 20 final}

Johdanto

Energian hintojen nouseminen on suuri poliittinen huolenaihe. Hinnannousut lisäävät ahtaalla olevien kotitalouksien ja teollisuuden¹ kustannusrasitetta ja vaikuttavat Euroopan maailmanlaajuiseen kilpailukykyyn. Euroopan komissio on vastauksena Eurooppa-neuvoston pyyntöön laatinut energian hinnoista ja kustannuksista Euroopassa perusteellisen analyysin, jonka tarkoituksena on auttaa poliittisia päättäjiä ymmärtämään taustoja, viimeaikaisten hinnannousujen vaikutuksia kuluttajiin sekä niiden poliittisia vaikutuksia.

Kertomus sisältää laajasti ja yksityiskohtaisesti useista eri lähteistä saatuja tietoja. Siinä arvioidaan energian hintojen ja kustannusten kehityssuuntauksia, selvitetään niiden mahdollisia syitä ja tehdään johtopäätöksiä, joita voidaan hyödyntää tehtäessä päätöksiä ongelman ratkaisemiseen tarvittavista poliittisista toimenpiteistä². Kertomus on tämän tiedonannon liitteenä³.

Kertomuksen painopiste on sähkön ja kaasun hinnoissa. Öljyn ja hiilen maailmanmarkkinoilla energiankuluttajat kaikkialla maailmassa maksavat pitkälti saman hinnan. Näin ollen niiden hintaerot – jotka voivat lisätä kuluttajien kustannuksia ja aiheuttaa kilpailuetuja tai -haittoja – ovat pienempi huolenaihe. Siksi kertomuksessa ei käsitellä kattavasti näitä kahta polttoainetta eikä liikennealaa.

Energiahyödykkeiden, varsinkin fossiilisten polttoaineiden, hinnat ovat nousseet viime vuosina. Energian hintojen ja kustannusten nousu ei ole uusi asia. Euroopassa on satojen vuosien ajan jatkuvasti kamppailtu riittävän ja edullisen energian puolesta. Nykytilanteessa on erona se, että Euroopan energia-ala on keskellä suurta siirtymää pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja tarvitsee suuria investointeja myös tänä taloudellisesti epävakana aikana. Lisäksi EU:n ja sen suurten talouskumppanien välinen energian hintojen ero on suurentunut monesta syystä, joista moniin Euroopalla ei ole kovin suurta vaikutusta. Siirtyminen hiilestä irtautuneeseen sähköntuotantoon on johtanut erityisesti tuuli- ja aurinkovoiman voimakkaaseen kasvuun, mikä on vaikuttanut huomattavasti runkoverkkoihin ja energian tuotantokustannuksiin. Kehitteillä on myös vaihtoehtoisia kaasuvarantojen hyödyntämistapoja, kuten liuskekaasu tai Kaspianmereltä tuotavaa kaasu, joihin on investoitava lisää. Samanaikaisesti Euroopan kaasu- ja sähköala ovat siirtymässä valtion monopoleista vapautetuille markkinoille, jotka muodostuvat kilpailukykyisistä yksityisistä yrityksistä ja joilla uusien energiainvestointien kustannusten maksajia ovat käyttäjät eivätkä veronmaksajat.

Kaikkien näiden muutosten vaikutuksia toisiinsa voidaan tulkita ja ennakoida eri tavoin. Markkinoiden vapautumisen odotetaan lisäävän kilpailua niin, että saadaan aiempaa halvempaa energiaa entistä tehokkaammin. Ympäristö- ja ilmastopolitiikan ja hiilestä irtautumisen tarkoituksena on taata energia-alan kestävyys pitkällä aikavälillä, jolloin varsinkin investointikustannukset ovat lyhyellä aikavälillä todistetusti suurempia. Hallitukset odottavat, että näistä muutoksista on lyhyellä aikavälillä hyötyä kuluttajille – lisää työpaikkoja ja parempi elämänlaatu – ja että ne täyttävät pitkän aikavälin tavoitteet. Energia-alan itse on mukauduttava hyvin erilaisiin ympäristöä koskeviin, kaupallisiin, sääntelyyn liittyviin ja teknologisiin normeihin. Talouteen kohdistuvan luottamuksen suurta ja pitkittynyttä heikentymistä ei osattu ennakoida.

¹ ”Teollisuus” ja teollisuutta koskevat tiedot kattavat kertomuksessa laajalti kaupallisen toiminnan eivätkä pelkästään valmistusteollisuuden tai raskaan teollisuuden aloja.

² EUCO 75/1/13 REV1, 23.5.2013.

³ Yhdenmukaisten ja täydellisten tietojen kerääminen energia-alalta on haastavaa, mikä rajoittaa analyttisiä pyrkimyksiä arvioida tilannetta ja politiikan vaikutuksia. Tässä ja liitteenä olevassa kertomuksessa esitetään eri puolelta EU:ta saadut yhdenmukaisimmat ja uusimmat käytettävissä olevat tiedot.

Jotta varmistetaan, että Eurooppa selviää kaikista näistä haasteista ja pystyy samalla varmistamaan kansalaisilleen kestävä ja edullisen energian saannin sekä säilyttämään teollisuuden kilpailukykyä, tarvitaan sekä Euroopan unionin että kansallisen tason poliittisia toimia samoin kuin teollisuuden ja yksittäisten kuluttajien tason toimia.

Jotta saadaan käsitys siitä, mitkä toimenpiteet ovat tehokkaimpia, seuraavissa osissa käsitellään energian hintojen ja kustannusten muodostumista ja näihin muutoksiin vaikuttavia tekijöitä. Sen jälkeen tarkastellaan niiden vaikutuksia EU:n maailmanlaajuiseen kilpailukykyyn sekä hintojen ja kustannusten tuleviin kehityssuuntauksiin.

Lopuksi komissio ehdottaa useita toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on varmistaa, että Euroopan unionin kansalaiset ja teollisuus voivat vastata tehokkaasti energian hintojen muodostamaan haasteeseen ja että EU pystyy säilyttämään kilpailukykyänsä nyt, vuoteen 2030 asti ja sen jälkeen.

Mistä energialaskumme muodostuu?

Ennen seuraavaksi esiteltävään talousanalyysiin tutustumista on tärkeää ymmärtää, mitä energian hinnoilla ja kustannuksilla tarkoitetaan. Energialaskumme perustuu osittain kuluttamamme energian määrään, joten energiakustannuksia voi pienentää käyttämällä energiatehokkaampia tuotteita tai muilla energialaskun säästävillä käytännöillä. Energialaskujen *hintaosatekijää* pidetään kuitenkin usein ratkaisevimpana ja vaikeaselkoisimpana. Kuluttajien sähköstä ja kaasusta maksama hinta koostuu eri osatekijöistä, joihin vaikuttavat markkinavoimat ja hallituksen politiikka.

Laskun energiaosatekijä koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen on tukkuhintaosatekijä. Se vastaa yleensä kustannuksia, joita energiaa runkoverkkoon toimittaville yrityksille syntyy. Niihin kuuluvat polttoaineen osto- tai tuotanto- ja kuljetus- ja käsittelykustannukset sekä voimalaitosten rakennus-, käyttö- ja käytöstäpoistokustannukset. Toiseksi vähittäishintaosatekijä kattaa kustannukset, jotka liittyvät energian myyntiin loppukuluttajille. Verkkokustannukset tarkoittavat runkoverkkojen kunnossapitoon ja laajennukseen liittyviä siirron ja jakelun infrastruktuurikustannuksia, järjestelmäpalveluita ja verkon häviöitä. Verkkotariffeihin lisätään usein maksuja, jotka kattavat muut kustannukset, kuten julkisen palvelun velvoitteisiin ja tekniseen tukeen liittyvät kustannukset. Lopuksi kannetaan veroja ja maksuja, jotka voivat olla osa yleistä verotusta (alv, valmisteverot) tai erityismaksuja, joilla tuetaan kohdennettuja energia- ja/tai ilmastopolitiikkoja.

1. Energian hinnat Euroopassa

Vaikka kaasu- ja sähkömarkkinoilla voidaankin käydä maailmanlaajuisesti jonkin verran kauppaa polttoaineilla ja laitteilla (kuten LNG-aluksilla, tuuliturbiineilla jne.), niillä on parhaimmillaan alueelliset hinnat mutta useimmiten kansallisen tai sitä alemman tason hinnat, mikä vaikuttaa kuluttajien vähittäiskustannuksiin ja -hintoihin ja voi heikentää sisämarkkinoita.

Euroopan unionin kuluttajien sähkön ja kaasun hinnat⁴ ovat nousseet ja nousevat edelleen. Suurimmassa osassa jäsenvaltioita sähkön ja kaasun kuluttajahinnat ovat nousseet jatkuvasti, ja kansallisten hintojen väliset erot ovat edelleen suuria: korkeimpien hintojen jäsenvaltioissa kuluttajat maksavat energiasta 2,5–4-kertaisesti verrattuna alhaisimpien jäsenvaltioiden hintoihin⁵. Kuluttajien eri jäsenvaltioissa sähköstä ja kaasusta maksamien korkeimpien ja alhaisimpien hintojen välinen ero on ajan mittaan kasvanut varsinkin kotitalouksien kaasun hinnoissa. Sen sijaan, että hinnat olisivat yhtenäistyneet ja markkinat tehostuneet Euroopan unionissa, kansallisen tason erot ovat säilyneet.

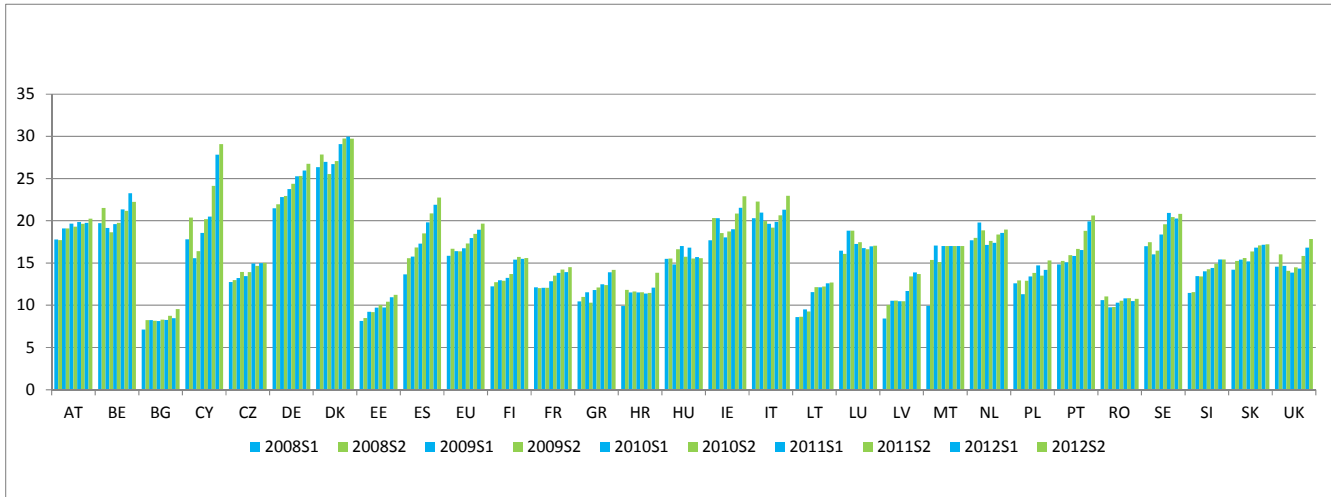
⁴ Teollisuuden hinnat on ilmoitettu teollisuuden sähkön ja kaasun hintoja koskevien tietojen keräämistä koskevan direktiivin 2008/92/EY mukaisesti, ja niihin saattaa sisältyä muiden ei-kotitalouskäyttäjien tietoja. Kaasun tapauksessa kaikki teollinen käyttö on otettu huomioon. Järjestelmän ulkopuolelle jätetään kuitenkin käyttäjät, jotka käyttävät kaasua sähköntuotantoon sähkölaitoksissa tai yhdistetyissä sähkön ja lämmön tuotantolaitoksissa tai muuhun kuin energiakäyttöön (esim. kemianteollisuudessa) enemmän kuin 4 000 000 gigajoulea vuodessa.

⁵ Suhde on vastaava kaikilla energiatuotteilla (sähköllä ja kaasulla), käyttäjätyypeillä (kotitalouksilla tai teollisuudella), kulutusluokilla (pieni, keski- tai suuri kulutus), ajanjaksoilla (2008–2012) ja rahayksiköillä (eurolla, kansallisella valuutalla tai ostovoimastandardeilla). Viimeksi mainitun osalta suhde ei muutu merkittävästi mutta eri jäsenvaltioiden keskinäinen järjestys muuttuu huomattavasti: maassa, jossa on alhainen nimellishinta, saattaa lopuksi olla suhteellisen korkea hinta ostovoimayksikköinä ilmaistuna.

Kotitalouksien vähittäishinnan kehitys

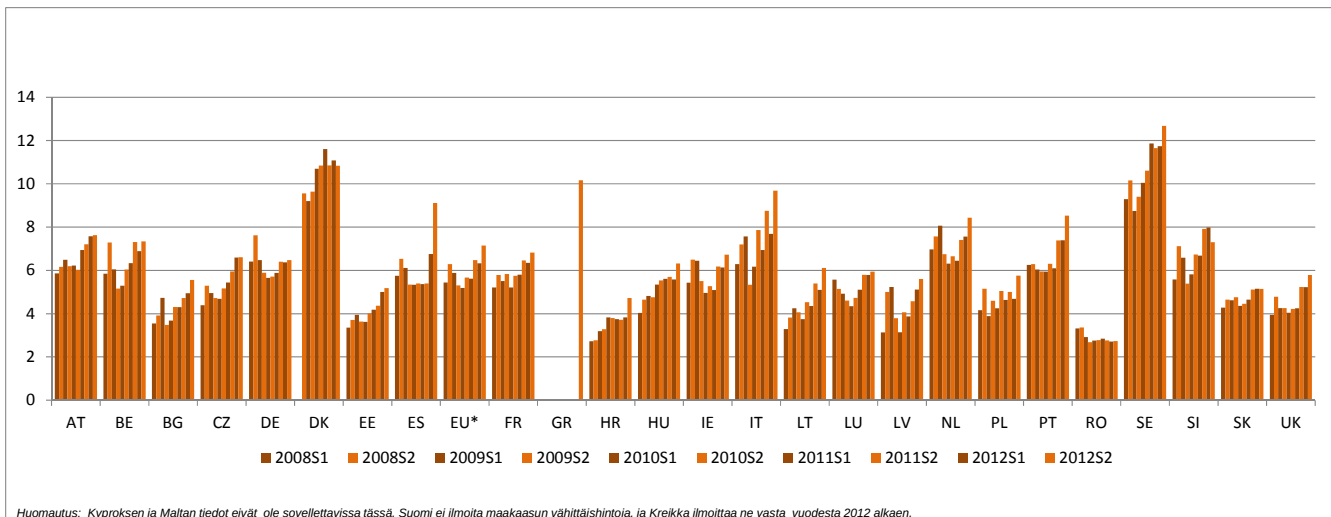
Kotitalouksien sähkön hinnat ovat nousseet EU:ssa viiden viime vuoden aikana (2008–2012)⁶ keskimäärin neljä prosenttia vuodessa. Useimmissa jäsenvaltioissa tämä nousu ylittää inflaation. Kotitalouksien kaasun hinnat ovat nousseet kolme prosenttia vuodessa, mikä myös ylittää useimmissa jäsenvaltioissa inflaation. Nämä ovat siis keskiarvoja, ja hintojen muutoksessa on ollut ajan mittaan huomattavia kansallisia vaihteluita:

Kotitalouksien sähkön hinnat (c/kWh sis. verot)

Lähde: Eurostatin energiatilastot

Kotitalouksien maakaasun hinnat (c/kWh sis. verot)

Huomautus: Kyproksen ja Maltan tiedot eivät ole sovellettavissa tässä. Suomi ei ilmoita maakaasun vähittäishintoja, ja Kreikka ilmoittaa ne vasta vuodesta 2012 alkaen.

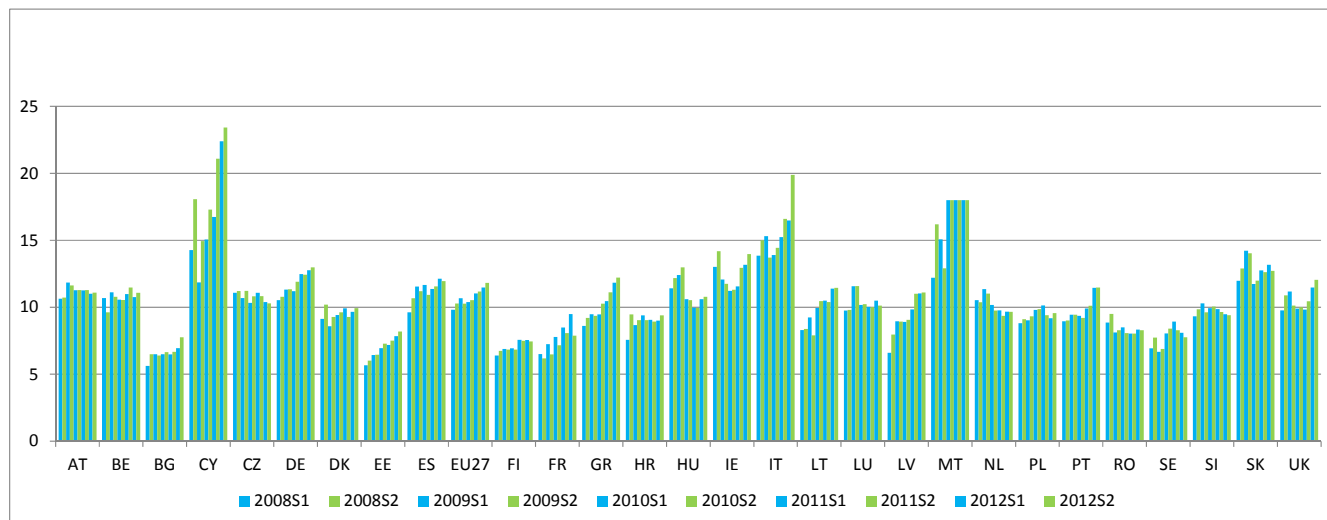
Lähde: Eurostatin energiatilastot

Teollisuuden vähittäishinnan kehitys

Teollisuuden käyttämän sähkön vähittäishinnat nousivat samalla ajanjaksolla noin 3,5 prosenttia vuodessa, mikä ylitti inflaation yli puolessa jäsenvaltioista. Teollisuuden kaasun hinnat nousivat samalla ajanjaksolla vajaan prosentin vuodessa, mikä oli useimmissa jäsenvaltioissa alle inflaation.

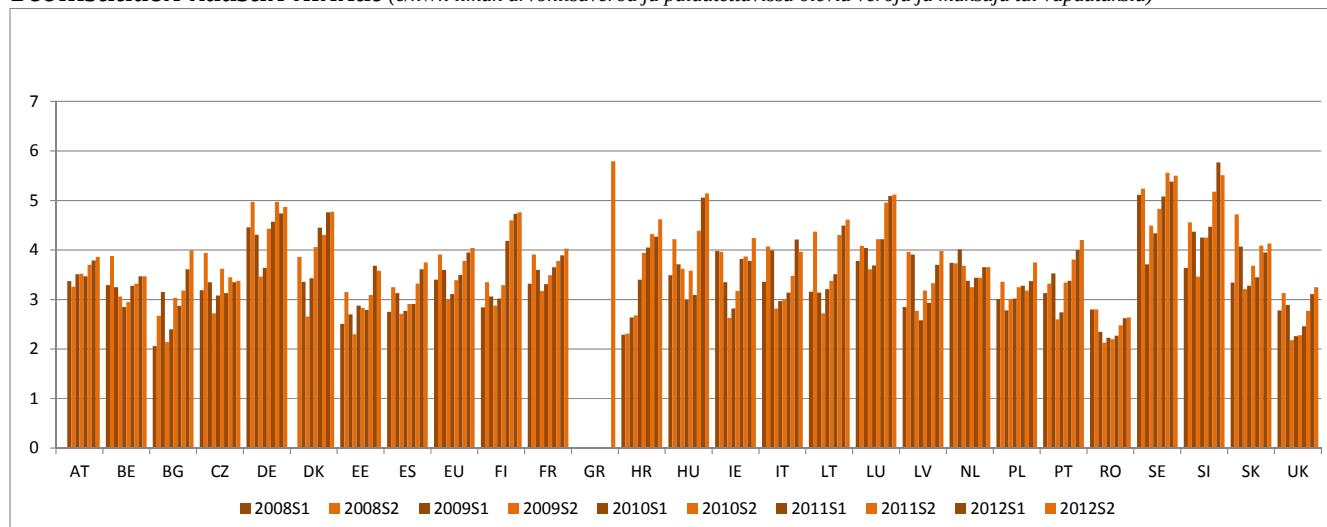
⁶ Tätä ajanjaksoa käytetään koko kertomuksessa, koska Eurostatin energian vähittäishintatietoja koskevaa menetelmää muutettiin tuolloin huomattavasti eikä se siksi ole yhdenmukainen aiempien tietojen kanssa eikä kaikkien jäsenvaltojen osalta täydellinen.

Teollisuuden sähkön hinnat (c/kWh ilman arvonlisäveroa ja palautettavissa olevia veroja ja maksuja tai vapautuksia)

Lähde: Eurostatin energiatilastot

Teollisuuden kaasun hinnat (c/kWh ilman arvonlisäveroa ja palautettavissa olevia veroja ja maksuja tai vapautuksia)

Lähde: Eurostatin energiatilastot

Tukkuhinnat

Toisin kuin vähittäishinnat sähkön *tukkuhinnat* alenivat vuosina 2008–2012 Euroopan suurilla sähkön viitetukkumarkkinoilla 35–45 prosenttia. Kaasun tukkuhinnat heilahtelivat pudoten ensin alas ja palaten sitten aiemmille tasoille, joten hintojen nousuja ei ollut havaittavissa koko ajanjaksona.

Hintojen jakautuminen osatekijöittäin

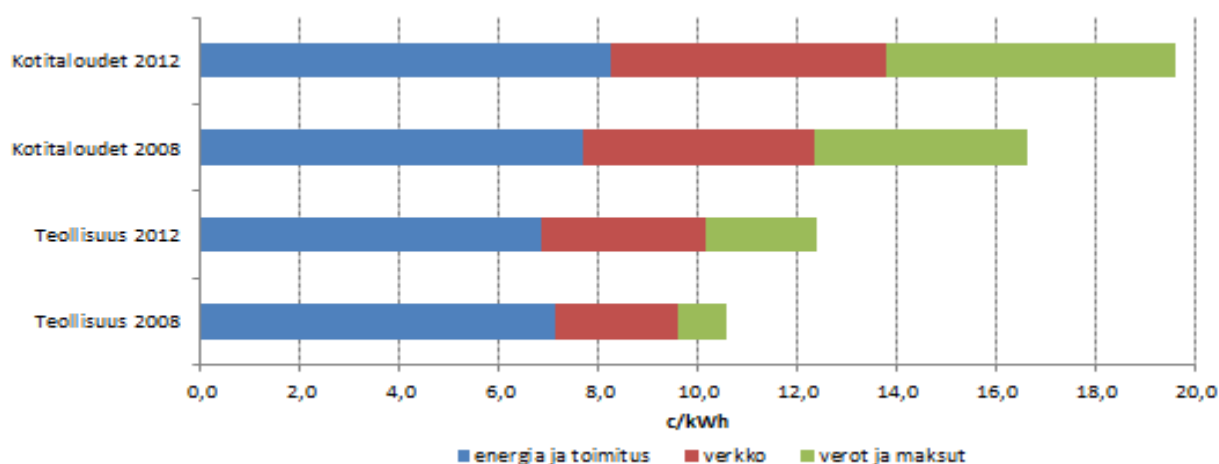
Näissä *keskimääräisissä Euroopan unionin* hinnannousuissa ei näy jäsenvaltioiden välinen huomattava vaihtelu eri tuotantoaloilla ja eri aikoina. Joillakin aloilla hintojen vaihtelu on ollut paljon suurempaa. Esimerkkinä tästä on se, että kansalliset nousut kotitalouksien sähkön hinnoissa vaihtelivat 2 prosentista 47 prosenttiin. Samalla kun EU:n keskimääräiset teollisuuden kaasun hinnat nousivat alle prosentin vuosina 2008–2012, tietyt energiantensiiviset alat ilmoittivat kaasun hinnan 27–40 prosentin nousuista vuosina 2010–2012. Liitteessä olevassa kertomuksessa selvitetään näitä eroja erityisesti

teollisuudenalojen välillä ja korostetaan, että hinnat ja vaikutukset politiikkaan vaihtelevat eri käyttäjillä. Energian hintojen ja politiikan välisen suhteen ymmärtämiseksi paremmin hinnat kannattaa purkaa eri osatekijöihin:

Sähkön vähittäishinnan kehitys osatekijöittäin

Energiaosatekijän suhteellinen osuus sähkön vähittäishinnasta on yleisesti ottaen pienentynyt ajan mittaan. Tämä johtuu siitä, että vuodesta 2008 lähtien verot ja maksut -osatekijä on kasvanut eniten⁷ ja energiakustannusosatekijät ovat kasvaneet vähiten. Vuodesta 2008 lähtien sähköverkkojen kustannukset nousivat kotitalouksilla 18,5 prosenttia ja teollisilla käyttäjillä 30 prosenttia. Verot ja maksut nousivat kotitalouksilla 36 prosenttia ja teollisuudella 127 prosenttia ennen vapautuksia. Yhdenmukaisia kansallisia tietoja vähennyksistä ei ole, mutta jotkin jäsenvaltiot myöntävät joillekin energiaintensiivisille aloille merkittäviä vapautuksia veroista ja maksuista, mikä pienentää verkkojen ja maksujen aiheuttamia hinnannousuja huomattavasti.

Sähkön hinnan kehitys osatekijöittäin 2008–2012

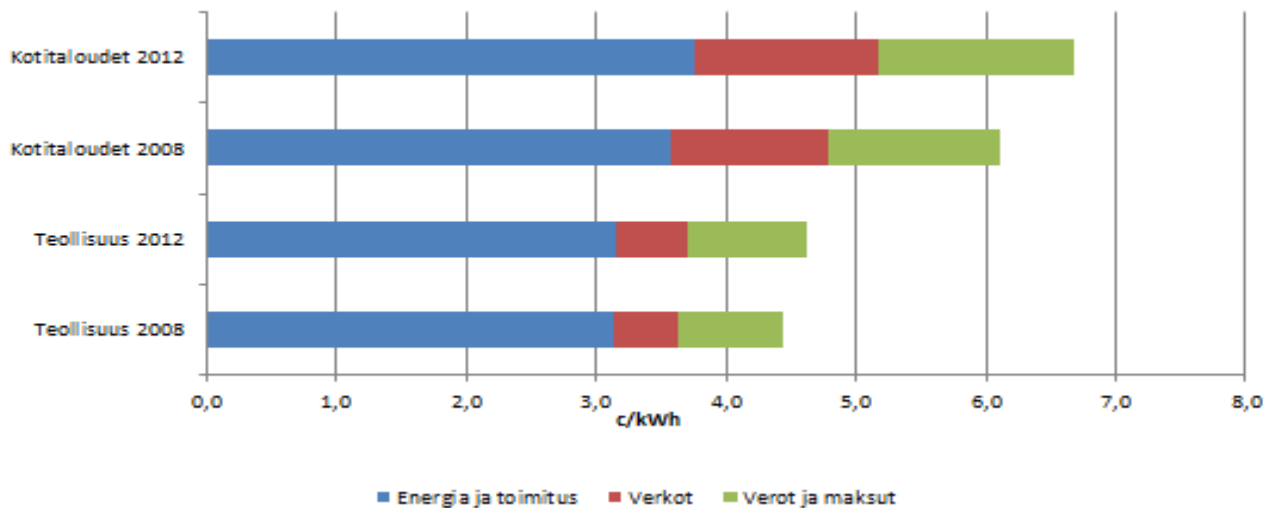
Lähde: Eurostat. Sisältää kotitalouksien tapauksessa verot. Teollisuuden tapauksessa ei sisällä arvonlisäveroa eikä muita palautettavissa olevia veroja eikä myöskään muita teollisuudelle myönnettyjä maksuvapautuksia (tiedot eivät saatavilla).

Kaasun vähittäishintojen kehitys osatekijöittäin

Maakaasun vähittäishintojen energiaosatekijä on vuodesta 2008 lähtien myös pysynyt vakaana, kun taas verkko-osatekijä on EU:ssa kasvanut 17 prosenttia kotitalouksilla ja 14 prosenttia teollisuudella. Verotus on noussut kotitalouksilla 12–14 prosenttia ja teollisuudella 12 prosenttia.

⁷ Koskee sekä kotitalouksien (+36,5 prosenttia) että teollisuuden (+127 prosenttia) EU:n sähkönhintojen painotettua keskiarvoa. Teollisuuden prosentuaalinen muutos ei sisällä arvonlisäveroa eikä muita palautettavissa olevia veroja. Tässä prosenttiosuudessa ei oteta huomioon teollisuuden vapautuksia.

Kaasun hinnan kehitys osatekijöittäin 2008–2012

Lähde: Euroopan komissio, jäsenvaltioiden metatiedot. Sisältää kotitalouksien tapauksessa verot. Teollisuuden tapauksessa ei sisällä arvonlisäveroa eikä muita palautettavissa olevia veroja.

Hinnan energiaosatekijään vaikuttavat tekijät

Energian hintojen kolmesta osatekijästä (energia, verkkokustannukset sekä verot ja maksut) energiaosatekijä on yleensä suurin, vaikka sen osuus onkin pienenemässä. Kuten edellä mainittiin, toisin kuin vähittäishintojen energiaosatekijän hinnat sähkön *tukkuhinnat* ovat yhdentyneet ja alentuneet. Tällä on yhteys EU:n energiapolitiikkaan: kilpailu on lisääntynyt markkinoiden yhteenkytkemisen jälkeen, sähköntuotanto on eriytetty verkon käytöstä, hiilen hinnat ovat laskeneet EU:n päästökauppajärjestelmässä⁸ ja alhaisten käyttökustannusten sähköntuotannon (kuten tuuli- ja aurinkovoiman olemassa olevan ydin- ja vesivoiman lisäksi) kapasiteetti on kasvanut.

Tukkuhintojen putoaminen ei kuitenkaan ole pienentänyt vähittäishintojen energiaosatekijää, vaikka juuri tällä energialaskun osalla energiantoimittajien pitäisi voida kilpailla. Tulos saattaa osoittaa, että hintakilpailu on monilla vähittäismarkkinoilla vähäistä, jolloin toimittajien ei tarvitse siirtää tukkuhintojen alennuksia vähittäishintoihin⁹.

Tukku- ja vähittäishintojen välistä eroa voidaan supistaa keskittämällä markkinoita huomattavasti. Lisäksi joissakin jäsenvaltioissa toteutettu yleinen vähittäishintojen sääntely haittaa yleensä vähittäismarkkinoiden kilpailua, koska se ei kannusta kilpailijoita tulemasta markkinoille ja

⁸ Hiilen hinnat ovat osa tukkuhintaa ja ovat alentuneet vuodesta 2008 vuoteen 2012 14–29 eurosta tonnilta 6–9 euroon tonnilta. Ei kuitenkaan ole selvää, miten suurelta osin tämä hinnan alennus on siirtynyt tukkuhintoihin tai onko se alhaisten käyttökustannusten teknologioiden merit order -ilmiötä ajatellen ratkaisevaa.

⁹ Heikon kysynnän ja energian tukkuhintojen dynamiikan (vakaat tai alenevat, kun hiilivedyn hinnat olivat nousussa) yhdistelmä on asettanut paineita perinteiselle tuotanto-omaisuudelle. Usein sekä tuotantoliiketoiminnan voittomarginaaleihin että yritysten osakkeiden hintoihin kohdistui negatiivisia vaikutuksia, ja rahoituksen saaminen oli vaikeampaa. Pääsääntöisesti EU:n energialaitosten on mukauduttava tähän uuteen liiketoimintaympäristöön, ja ne ovatkin tehneet niin keskittymällä aiempaa enemmän loppukäyttäjille tarjottaviin palveluihin, kuten hajautettuun tuotantoon ja energiatehokkuuteen ja luopumalla asteittain perinteisestä sähköntuotanto-omaisuudesta.

investoimaan. Se saattaisi näin ollen osaltaan vähentää vähittäishintojen reagoitiherkkyttä¹⁰. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi tarkasteltava muita poliittisia toimenpiteitä, joilla puututtaisiin riskiryhmiin kuuluvia kotitalouksia tai tuotantoaloja koskeviin huolenaiheisiin.

Kaasumarkkinoilla on markkinoiden keskittymisen ja hintasääntelyn lisäksi edelleen usein toimitusten rajoituksia (vähän toimittajia ja kilpailua) ja kaasun hinnat ovat edelleen usein sidottuja öljyn hintaindeksiin¹¹. Tämä käytäntö irrottaa kaasun tukkuhinnat kaasun todellisesta tarjonnasta ja kysynnästä ja estää energiantoimittajia vastaamasta joustavasti muuttuviin markkinaolosuhteisiin tai siirtämästä todellisia kustannuksia kuluttajille. Näissä tapauksissa viime vuosien öljyn hintojen nousu on vaikuttanut suoraan kaasun hintojen nousuun tietyillä rajallisilla markkinoilla, mistä on ollut haittaa kyseisten alueiden kuluttajille ja teollisuudelle.

Hinnan verot ja maksut -osatekijään vaikuttavat tekijät

Tämän osatekijän sisällä on tärkeää erottaa toisistaan yleiset energiaverotoimenpiteet ja energiajärjestelmään liittyvät kustannukset, joita rahoitetaan maksuilla. Verot ja **energia- ja ilmastopoliittikan rahoittamiseen kerätyt maksut** ovat useimmissa jäsenvaltioissa yleensä pienin osatekijä, mutta varsinkin maksut ovat lisääntyneet huomattavasti muita enemmän. Tämä osatekijä on ottanut kiinni tai ylittänyt verkkokustannusten osuuden ja muodostaa nyt suurimman osan kotitalouksien sähkön hinnasta kolmessa jäsenvaltiossa, kun taas joissakin muissa se on yhä vähäinen. Useimmissa jäsenvaltioissa veroilla ja maksuilla rahoitetaan energia- ja ilmastopoliittisia toimenpiteitä, joihin kuuluvat energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian tuotannon edistäminen. Vähittäishintoihin lisätyt uusiutuvan energian kustannukset muodostavatkin kuusi prosenttia EU:n kotitalouksien keskimääräisestä sähkön hinnasta¹² ja noin kahdeksan prosenttia teollisuuden sähkön hinnasta, kun vapautuksia ei oteta huomioon. Myös tässä kustannusten osuudet vaihtelevat suuresti: Espanjassa ja Saksassa ne muodostavat 15,5–16 prosenttia kotitalouksien sähkön hinnoista mutta Irlannissa, Puolassa ja Ruotsissa alle prosentin.

Joitakin kansallisia energia- ja ilmastopoliittisia toimenpiteitä rahoitetaan maksuilla, kun taas EU:n päästökauppajärjestelmän kustannukset näkyvät energian hinnan tukkuosatekijässä. *Kansalliset* maksut kaikissa ketjun osissa muuttavat hintoja ja aiheuttavat siten eroja eri kansallisten markkinoiden välille. Tällaisten vääristymien minimoimiseksi on tärkeää, että valtion toimet energia-alalla (infrastruktuurin tai tuotannon, kuten uusiutuvan energian, ydinvoimakustannusten tai joustavan fossiilisten polttoaineiden kapasiteetin, rahoitus) ovat mahdollisimman kustannustehokkaita¹³.

Euroopan unionin **energiaverotusta** koskeva kehys ei takaa täydellistä yhdenmukaisuutta, joten jäsenvaltiot voivat muuttaa verojaan ja verokantojaan yksilöllisesti yli EU:n lainsäädännön mukaisten

¹⁰ Vapautetuilla markkinoilla helpompi markkinoillepääsy lisää kilpailua, mikä puolestaan todennäköisesti houkuttaa alentamaan kustannuksia ja siirtämään hinnaan alennukset kuluttajille. Näin tapahtui Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Belgiassa ja Alankomaissa, joissa teollisuuden sähkön vähittäishinnat alenivat.

¹¹ Euroopassa 51 prosenttia kaasunkulutuksesta oli edelleen sidottu öljyindeksiin vuonna 2012, kun sen sijaan 44 prosenttia oli hinnoiteltu kaasuntoimittajien välisen kilpailun perusteella (IGU 2012 vuotuinen tutkimus). Kaasuntoimittajien välisen kilpailun perusteella hinnoiteltujen määrien osuus on kasvanut vuodesta 2005 lähtien kolminkertaiseksi, mutta tukkuhinnan muodostumismekanismeissa on edelleen suuria alueellisia eroja. Vuonna 2012 kaasusta 70 prosenttia hinnoiteltiin kaasuntoimittajien välisen kilpailun perusteella Luoteis-Euroopassa (Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti, Ranska, Belgia, Alankomaat, Saksa, Tanska) mutta Keski-Euroopassa (Itävalta, Tšekki, Unkari, Puola, Slovakia ja Sveitsi) vain 40 prosenttia. Joissakin jäsenvaltioissa kaikki kaasuntuonti perustuu öljynhintaindeksiin.

¹² Uusiutuvan energian verojen ja maksujen osuus kotitalouksien sähkön hinnoissa vaihtelee alle prosentista 15,5 prosenttiin Espanjassa ja 16 prosenttiin Saksassa. Osuus kasvaa, koska uusiutuvan energian osuus kasvaa ja tukkuhinnat alenevat (mikä suurentaa tukkuhinnan ja uusiutuvan energian tuen välistä eroa). Kun myös merit order -vaikutus (vesi-, tuuli- ja aurinkovoima alentavat tukkuhintoja) otetaan huomioon, uusiutuvan energian nettovaikutus vähittäishintoihin saattaa nostamisen sijaan alentaa hintoja. Näin näyttää tapahtuvan Espanjassa ja Irlannissa mutta ei Saksassa. (Ks. kertomuksen liite.) Tukkuhintojen alennus olisi siirrettävä loppukuluttajille energiantuotanto-osatekijän alhaisempien kustannusten muodossa.

¹³ Ks. tiedonanto C(2013) 7243: Sähkön sisämarkkinoiden toteuttaminen ja julkisten toimien täysimittainen hyödyntäminen.

perusosatekijöiden tai vähimmäistasojen¹⁴. Tässäkin on sähkön käytön esimerkin valossa nähtävissä huomattavia kansallisia eroja edellä kuvatuissa energian hintojen verot ja maksut -osatekijän suhteellisissa osuuksissa ja absoluuttisissa arvoissa. Jäsenvaltiot käyttävät veroja ja maksuja moniin eri tarkoituksiin. Niitä ovat yleisen valtiontulojen keräämisen (esim. terveysalalle ja koulutukseen) lisäksi energian tuotannon ja kulutusten ulkoisten kustannusten sisällyttäminen hintoihin, erityisen energiapolitiikan, kuten ilmasto- ja energiapoliittisten toimenpiteiden rahoittaminen sekä fossiilisten polttoaineiden alakohtainen mukauttaminen.

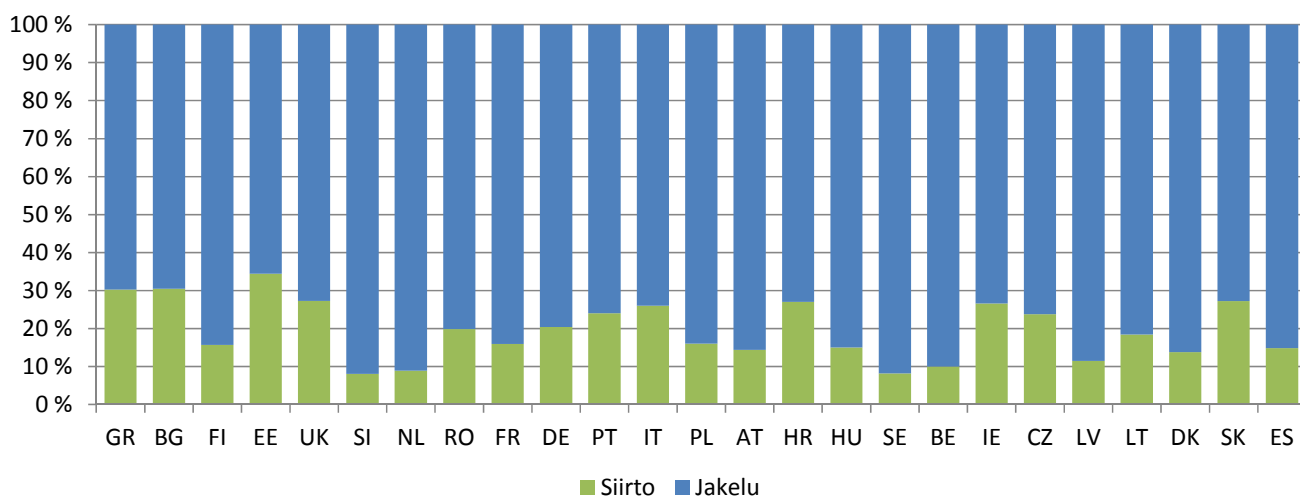
Tiedot jäsenvaltioiden myöntämisestä verovapautuksista ja muista tuista erityisesti energiaintensiivisille tuotannonaloille ovat tällä hetkellä hajanaisia ja epäyhtenäisiä¹⁵. Siksi komissio valmistelee perusteellista tutkimusta yhdenmukaisten ja täydellisten tietojen keräämiseksi kaikista kustannuksista ja tuista, joita liittyy sähköalan eri teknologioihin.

Hinnan verkko-osatekijään vaikuttavat tekijät

Siirto- ja jakelukustannusten suhteellinen osuus ja absoluuttiset tasot vaihtelevat suuresti eri jäsenvaltioissa syistä, joita ei aina ole helppo ymmärtää. Näihin osuuksiin vaikuttavia tekijöitä ja niiden kehitystä koskevia tietoja on erityisesti kaasun osalta saatavilla niukasti. Siksi seuraava koskee vain sähköä.

Arvoidut kustannukset ja maksut siirto- ja jakelutasolla: suhteellinen osuus

Lähteet: ENTSO-E, Eurostat, Euroopan komission arvio

Huomautus: Tietyt jäsenvaltiot lisäävät verkkokustannuksiin verkkokustannusten ulkopuolisia kustannuksia, joita ei ole eroteltu näissä tiedoissa.

Vuodesta 2008 lähtien teollisuuden **sähkön** verkkokustannukset nousivat 30 prosenttia ja teollisten kuluttajien sekä kotitalouskuluttajien 18,5 prosenttia. Erityisesti kotitalouksien verkkokustannusten jatkuva nousu ei ole odottamatonta energia-alan muutoksen huomioon ottaen, mutta sitä voitaisiin lieventää verkon hallintoa parantamalla.

¹⁴ Ks. direktiivi 2003/96/EY.

¹⁵ Ks. tarkemmat tiedot liitteenä olevan kertomuksen 1.1.1.3 jaksossa.

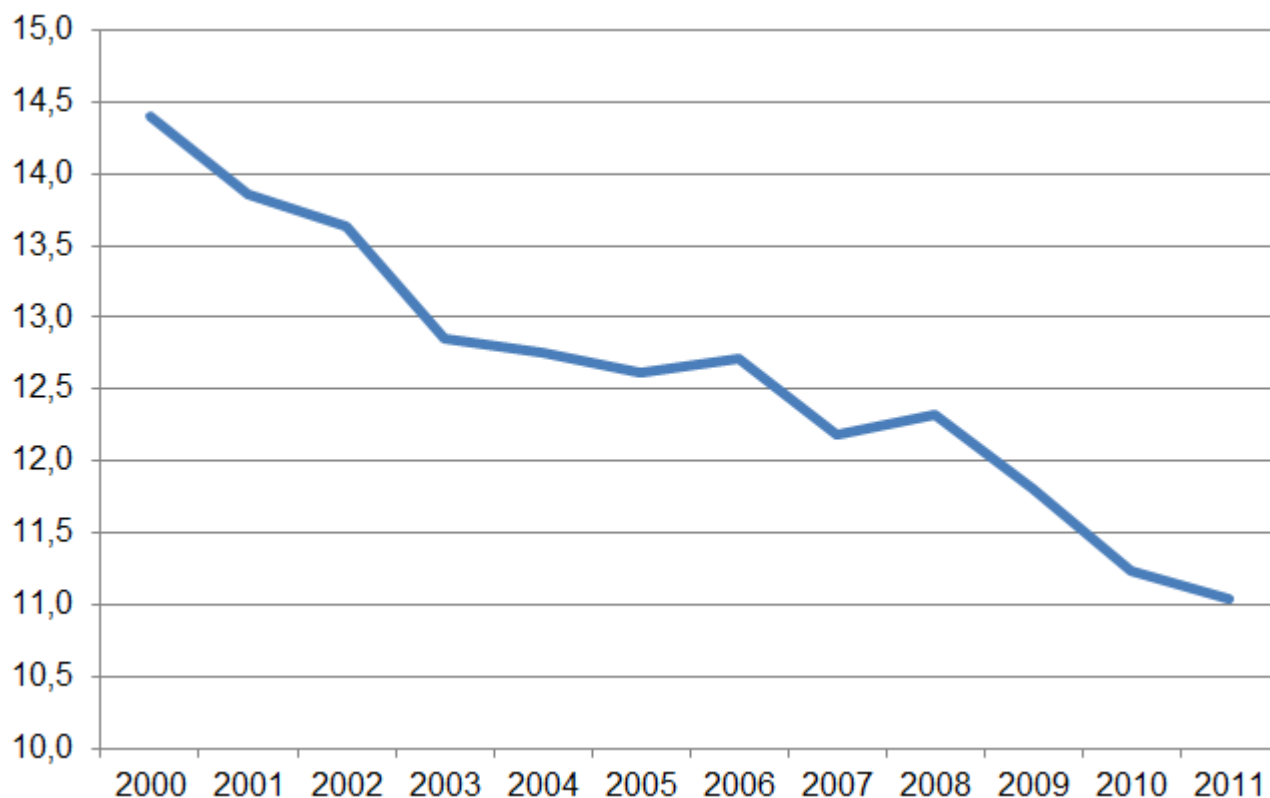
Kun absoluuttiset arvot vaihtelevat 2–7 c/kWh¹⁶, on selvää, että näillä kustannuksilla voi olla merkittävä vaikutus sähkön kokonaishintoihin ja siten energian kokonaishinnan eroihin eri jäsenvaltioissa ja kauppakumppaneilla. Tällaisiin eroihin vaikuttavat osin myös verkkotariffien sääntelyä ja kustannusten kohdentamista koskevat kansalliset käytännöt, jotka eroavat suuresti toisistaan, sekä fyysiset erot verkoissa ja niiden käytön tehokkuudessa.

2. Energian kustannukset Euroopassa

Vaikka energian hintatasoihin kiinnitetäänkin eniten huomiota, energian *kustannukset* ovat käytännössä kotitalouksien ja teollisuuden kannalta tärkeämpiä, koska ne näkyvät tosiasiallisesti maksettavissa laskuissa. Hinnannousut voivat kannustaa kompensoimaan ne energiatehokkuudesta saatavilla hyödyillä ja pienemmällä kulutuksella. Tämä on seurausta prosessin, tuotteen tai kotitalouden energiatehokkuuden parantamisesta tai teollisuuden alakohtaisista tai jopa koko teollisuuden energiantensiteetin pienentämisestä. Kulutuksen lisääntyminen esimerkiksi siksi, että käytetään entistä enemmän sähkölaitteita, voi kuitenkin myös ylittää hinnanalennusten vaikutuksen.

Kotitaloussektorilla on havaittu huomattavia parannuksia energiatehokkuudessa kaikessa energiankulutuksessa mutta ehkä näkyvimmin kotitalouksien lämmityksessä:

Kotitalouksien lämmityksen energiankulutuksen kehityssuunta (koe/m²).

Lähde: Odyssee

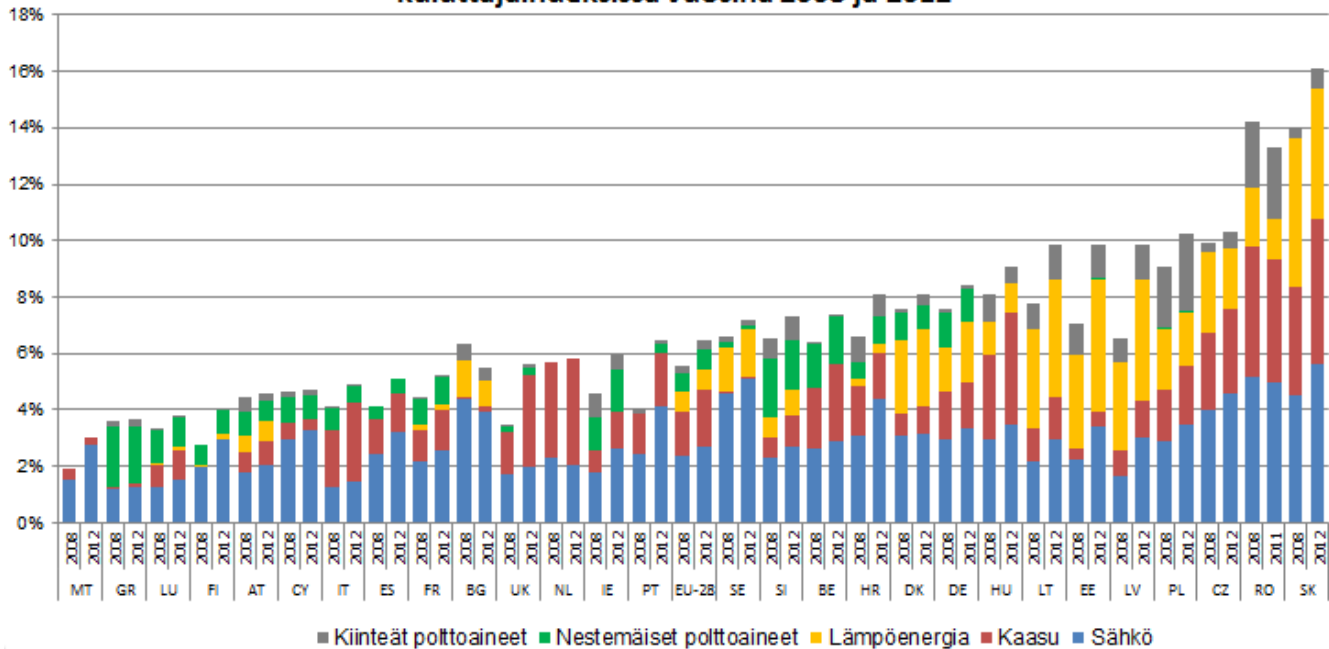
Kotitalouksien sähkönkulutus väheni vuosina 2008–2011 kaiken kaikkiaan prosenttia ja kaasunkulutus 15 prosenttia. Siitä huolimatta **kotitalouksien** energiakustannukset ovat kasvaneet esimerkiksi siksi, että energiankulutukseltaan liian tehottomien asuntojen kunnostushinnat ja tehottomien laitteiden

¹⁶

Teollisten käyttäjien verkkokustannukset. Kotitalouksilla vaihteluväli on 2,2 c/kWh (MT) – 9,7 c/kWh (ES).

vaihtohinnat eivät ole riittävän alhaisia korvatakseen hintojen nousun. Kaikkia jäsenvaltioita koskevat tiedot osoittavat, että kotitalouksien kulutuksen energiaosuus¹⁷ on kasvanut 15 prosenttia vuosina 2008–2012 eli 5,6 prosentista 6,4 prosenttiin kokonaiskulutuksesta. Koska energiakustannukset muodostavat usein suuren osan köyhien kotitalouksien kustannuksista, tällaisella lisäyksellä voi olla muitakin kielteisiä seurauksia jakelulle ”haavoittuvassa asemassa oleville” kotitalouksille.

Kotitalouksien energiatuotteiden painokertoimet yhdenmukaistetussa kuluttajaindeksissä vuosina 2008 ja 2012

Lähde: Eurostat

Ajanjaksolla 2008–2011 Euroopan teollisuuden energiatehokkuuden jatkuvat parannukset sekä talouskriisin ja kansainvälisen kilpailun aiheuttamat tuotannon laskut vähensivät sähkönkulutusta neljä prosenttia. Sähkön hintojen nousut ovat kuitenkin olleet suurempia kuin nämä parannukset, ja siksi teollisuuden kustannukset ovat kasvaneet kaiken kaikkiaan noin neljä prosenttia ennen vero- ja maksuvapautuksia. Sitä vastoin kaasun teollinen käyttö väheni 5,3 prosenttia ja sen kustannukset vähenivät vuosina 2008–2011 kaiken kaikkiaan 6,8 prosenttia.

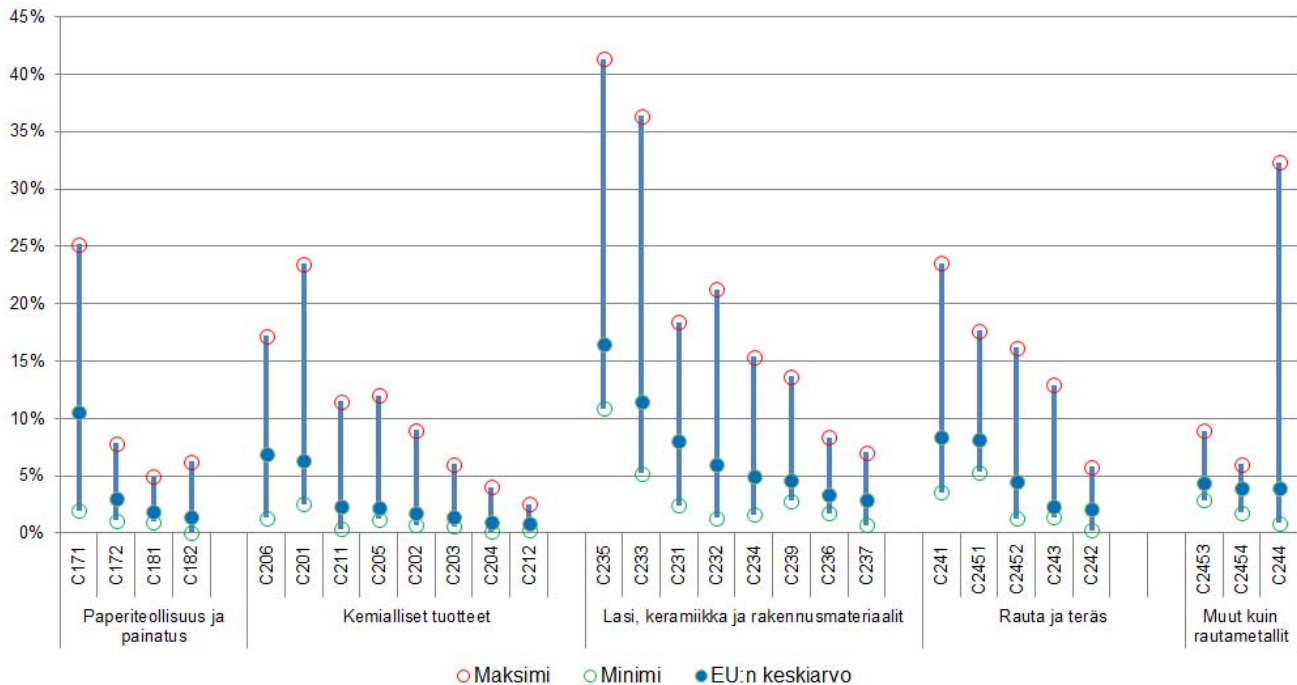
Euroopan teollisuus on kokonaisuudessaan johtavassa asemassa energiatehokkuudessa koko maailmassa. Silti tehostamistoimenpiteitä voidaan vielä jatkaa (niitä toteutetaan jo osittain, kun EU:n panee täytäntöön uuden energiatehokkuusdirektiivin ja energiatuotteita parannetaan jatkuvasti) varsinkin siksi, että jäsenvaltioiden keskuudessa ja sisällä on vielä suuria eroja. Energiakustannuksista on vaikea saada standardoituja tietoja. Käytettävissä olevat luvut osoittavat, että suorituskyky vaihtelee erittäin paljon, kun tarkastellaan energiakustannusten osuutta tuotantokustannuksista. Tämän vuoksi kannattaa tarkastella yksityiskohtaisesti energiaintensiivisiä teollisuudenaloja, mukaan lukien valmistusteollisuus, kuten paperiteollisuus ja painatus, kemialliset tuotteet, ei-metalliset mineraalit, rauta ja teräs sekä muut kuin rautametallit, joiden kaikkien energiakustannusten osuus on tuotantokustannuksiin verrattuna suuri. EU:n yritykset, jotka osallistuvat perusteellisiin

¹⁷ Mitattuna yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä.

tapaustutkimuksiin energiantensiivisillä toimialoilla ilmoittivat, että niiden maksunvapautusten jälkeiset sähkön- ja kaasunhinnat nousivat vuosina 2010–2012.

Energiaintensiivisten tuotantoalojen energiakustannusten osuus tuotantokustannuksista

(Eri pylvää kuvaavat alasektoreiden¹⁸ alhaisimpia ja korkeimpia arvoja jäsenvaltioissa ja EU:n keskiarvoja, 2010)

Lähde: Eurostat, Yritystoiminnan rakennetilastot

3. Energia ja Euroopan kansainvälinen kilpailukyky

Energia ei ole koskaan ollut Euroopassa halpaa, ja viime vuosina EU:n ja sen suurimpien kauppakumppanien välinen energian hintaero on kasvanut entisestään: EU:n teollisuuskaasun hinnat ovat nyt keskimäärin kolmin- tai nelinkertaisia verrattuna Yhdysvaltojen, Intian ja Venäjän hintoihin, 12 prosenttia suurempia verrattuna Kiinaan, suunnilleen samoja kuin Brasilian ja pienempiä kuin Japanin hinnat.

Halvemmat alueelliset hinnat, jotka johtuvat muun muassa liuskekaasun nopeasta yleistymisestä Yhdysvalloissa ja LNG-kaupan jatkuvasta lisääntymisestä, eivät vielä näy halvempina hintoina Euroopan markkinoilla. Se johtuu tiettyjen tuottajamaiden kansallisista tuista, kaupan rajoituksista ja/tai infrastruktuurin rajoituksista sekä öljynhintaindeksiin sitomisen vaikutuksista. Lisäksi kysynnän kasvu Aasiassa, varsinkin Japanissa Fukushima ydinonnettomuuden jälkeen, on suurentanut EU:n ja Yhdysvaltojen hintojen välistä eroa.

Sähkön tukkuhinnat alenivat Euroopassa tarkastelujaksolla. Ne ovat melko alhaiset ja suurin piirtein samalla tasolla Yhdysvaltojen sähkön tukkuhintojen kanssa. Tämänhetkisillä valuuttakursseilla EU:n teollisuuden sähkön vähittäishinnat¹⁹ ovat kuitenkin Yhdysvaltoihin ja Venäjään verrattuna yli

¹⁸ Ks. kertomus, kaavio 90.

¹⁹ Energiaintensiivisten tuotantoalojen vero- tai maksunvapautuksia ei ole otettu huomioon, ja on syytä huomata, että sähkön hinnoista on vaikea saada vertailukelpoisia kansainvälisiä tietoja.

kaksinkertaiset, 20 prosenttia suuremmat kuin Kiinassa mutta 20 prosenttia pienemmät kuin Japanissa. Yhdysvaltojen ja Venäjän alhaisemmat kaasun hinnat (ja sen seurauksena alhaisemmat hiilen hinnat) ovat vaikuttaneet näiden maiden sähkön hintojen alenemiseen. Useimmissa EU:n jäsenvaltioissa sähkön toimitukset (keskeytysten/vaihteluiden perusteella) ovat kuitenkin luotettavampia kuin Yhdysvalloissa, Japanissa, Kiinassa tai Venäjällä²⁰. Keskeytykset aiheuttavat myös kustannuksia. Kansainvälisiä tietoja verkkokustannuksista ei ole helposti saatavilla, jotta voitaisiin vahvistaa oletta, että EU:ssa verkot ovat kalliimpia mutta luotettavampia kuin muualla maailmassa. Verotustietoja on jonkin verran enemmän saatavilla, ja ne osoittavat, että EU:ssa sähköä ja kaasua verotetaan keskimäärin enemmän kuin muilla alueilla maailmassa.

Kun arvioidaan tämän energian hintojen välisen kasvavan eron vaikutuksia teollisuuden kilpailukykyyn, keskeisiä ovat kaksi indikaattoria: vienti ja eurooppalaisten energiaintensiivisten yritysten tuotanto.

- EU:n energiaintensiiviset hyödykkeet hallitsevat edelleen maailmanlaajuisia **vientimarkkinoita**, vaikka energian hintojen erot ovat suurentuneet vuodesta 2008 lähtien. Viime vuosina EU:n viennin energiaintensiivisyys on kuitenkin vähentynyt huomattavasti, kun taas Brasilia, Venäjä ja Kiina kaltaiset kasvavat taloudet ovat muuttumassa entistä tärkeämmiksi energiaintensiivisten *välituotteiden* lähteiksi. Kansainvälisen energijärjestön IEA:n mukaan²¹ EU:n ja muiden alueiden energian hintojen ja kustannusten välisen eron kasvun odotetaan pienentävän EU:n osuutta energiaintensiivisten hyödykkeiden maailmanlaajuisilla vientimarkkinoilla.
- **Tuotantotasot** ovat alentuneet energiaintensiivisillä tuotantoaloilla vuodesta 2008, ja energiaintensiivisten tuotantoalojen kokonaisuus Euroopan BKT:stä on pienenevässä²². Tätä ei kuitenkaan tässä vaiheessa voida lukea pelkästään energian hintojen syyksi, koska vero- ja maksuvapautukset energiaintensiivisillä tuotantoaloilla, taantuma, maailmantalouden rakenteelliset muutokset ja vastaavat kuluttajien kysynnän maailmanlaajuiset siirtymät ovat myös tärkeitä tekijöitä. Valmistusteollisuudessa on EU:ssa todellakin tapahtunut vuosikymmenien ajan rakennemuutos kohti vähemmän energiaintensiivistä ja suurempaa lisäarvoa tuottavaa tuotantoa, mikä on osittain vähentänyt energian hintojen nousua. Lisäksi asiaan ovat vaikuttaneet monet muut tekijät, kuten työvoimakustannukset ja EU:n ulkopuolisten markkinoiden houkuttelevuus, minkä seurauksena näille markkinoille on investoitu enemmän.

Näiden kahden ulottuvuuden välillä on yhteys. Viime vuosina jotkin EU:n energiaintensiiviset tuotantoalat ovat suuntautuneet maailmanlaajuisille markkinoille Euroopan taantumasta ja siihen liittyvän kysynnän laskun kompensoimiseksi viennillä tai kansainvälisillä investoinneilla jopa sellaisilla paikallisilla aloilla kuin tiilet ja kattotiilet. Näin ne ovat edelleen kansainvälisen kilpailun kohteena ja niiden on päätettävä, investoivatko ne Eurooppaan vai sen ulkopuolisiin maihin, joiden markkinadynamiikka on lupaavampaa. Koska kilpailijat muissa maissa yrittävät parantaa energiatehokkuuttaan, energian hintaerot vaikuttavat enemmän investointipäätöksiin ja yritysten kykyyn kilpailla ja kehittyä.

²⁰ Ks. valmisteluasiakirjan luku 3.

²¹ IEA WEO 2013, kaavio 8.17.

²² Paperiteollisuuden ja painatuksen, kemikaalien, muiden ei-metallisten mineraalituotteiden (mm. rakennusmateriaalien, lasin ja keramiikan), perusmetallien (mm. raudan ja teräksen) ja muiden kuin rautametallien (alumiinin) bruttoarvonlisäys (2008–2011) ja tuotannon volyyymi-indeksi (2008–2012).

4. Tulevat hintojen ja kustannusten kehityssuunnat

Komission vuoteen 2030 ulottuvia ilmasto- ja energiapolitiikan puitteita laadittaessa on tehty paljon töitä energiakustannuksiin ja loppuhintoihin kohdistuvien tulevien odotusten ymmärtämiseksi ottaen huomioon maailmanlaajuisten ja Euroopan markkinoiden dynamiikan, hallitusten politiikat sekä kuluttajien ja teollisuuden käyttäytymisen. Komission analyysi vahvistaa energia-alan etenemissuunnitelman 2050 tulokset, joiden mukaan fossiilisten polttoaineiden hintojen odotetaan edelleen nousevan ja vaikuttavan energiakustannuksiin. Erityisesti sähkön kustannukset todennäköisesti kasvavat vuoteen 2020 asti, koska fossiilisten polttoaineiden kustannukset nousevat ja infrastruktuuriin ja tuotantokapasiteettiin on välttämätöntä tehdä investointeja. Vuoden 2020 jälkeen kustannusten odotetaan ensin tasaantuvan ja sitten hieman vähenevän, kun fossiiliset polttoaineet korvataan uusiutuvalla energialla. Pääomakustannukset alenevat kuitenkin vain vähän, kun taas verot ja päästökaupan huutokauppamaksut nousevat.

5. Päätelmät: toimet energiakustannusten pienentämiseksi

Kun tarkastellaan energian hintojen kehityssuuntauksia vuodesta 2008 alkaen, voidaan tehdä seuraavat päätelmät:

Sekä kotitalouksien että teollisuuden sähkön hinnat ja, mikä vieläkin tärkeämpää, kustannukset nousivat kokonaisuudessaan edelleen, vaikka kulutus laski tai pysyi samana. Kaasun hinnat vaihtelivat mutta eivät nousseet merkittävästi ajanjaksolla 2008–2012.

Tämä hintojen nousu johtuu pääasiassa verojen ja maksujen sekä verkkokustannusten kasvusta. Hintojen energiaosatekijän kehitys oli epätasaista. Maissa, joissa tuuli- ja aurinkoenergian hyödyntäminen on laajaa, energian tukkuhintoihin on kohdistunut laskupaineita, mutta tätä ei ole tapahtunut muissa maissa. Edistymisen energian sisämarkkinoiden toimivuudessa olisi pitänyt vaikuttaa myönteisesti varmistamalla tukkuhintojen yhtenäisyys kaikkialla Euroopassa. Näin ei ollut vähittäishintojen tapauksessa, koska verkkojakelujärjestelmät, koordinoimattomat kansalliset energia- ja ilmastopolitiikat, verot, maksut ja verkkotariffisäännöt vaihtelevat ja pirstaloittavat sisämarkkinoita.

Eri jäsenvaltioiden ja tuotantoalojen väliset merkittävät erot eivät näy EU:n kehityssuunnissa. Se osoittaa, että energian sisämarkkinoilla on heikkouksia ja jäsenvaltioiden verkkokustannuksia sekä veroja ja maksuja koskevien politiikkojen välillä on suuria eroja.

Sekä sähkön että kaasun hintaero verrattuna ulkopuolisiin kilpailijoihin (suurimpina poikkeuksina Japani ja Korea) on kasvamassa. Kaasun hinnat putosivat jyrkästi Yhdysvalloissa, kun taas Euroopassa taso oli samalla ajanjaksolla vakaa.

EU on tähän asti säilyttänyt johtoasemansa energiaintensiivisten hyödykkeiden viennissä. Euroopan teollisuuden ponnistelut korkeampien energiakustannusten kompensoimiseksi jatkuvilla energiatehokkuuden parannuksilla on vietävä vielä pidemmälle ottaen kuitenkin huomioon fyysiset rajat, sillä myös kilpailijat lisäävät tehokkuuttaan ja Euroopan teollisuus päättää investoida ulkomaille ollakseen lähempänä laajentuvia markkinoita.

Tiettyjä hinta- ja kustannusnäkökohtia koskevien luotettavien, vertailukelpoisten ja varmistettavissa olevien tietojen puute on suuri. Tämä koskee erityisesti siirto- ja jakelukustannuksiin vaikuttavia tekijöitä, energian tarkkaa vaikutusta kustannuksiin tuotantolaitosten tasolla sekä verojen ja tukien tasoa erityisesti teollisuuden osalta.

Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että on tärkeää sitoutua edelleen **energian sisämarkkinoiden loppuun saattamiseen** vuonna 2014 ja energiainfrastruktuurin kehittämiseen. EU:n

markkinoiden vapauttamisen ansiosta teollisuuden (etenkin pk-yritykset) ja kotitalouksien kuluttajat voivat jo alentaa hintojaan valitsemalla paremman tariffijärjestelmän nykyisen toimittajansa valikoimasta tai **vaihtamalla** halvempiin energiantoimittajiin, silloin kun toimittajia on tarpeeksi monta. Edelleen tarvitaan toimia markkinoiden vapauttamiseksi, investointien ja kilpailun lisäämiseksi sekä toiminnan tehostamiseksi niin, että hintoja saadaan alemmaksi. Samanaikaisesti dynaaminen hinnoittelu ja älykkäät mittaustekniikat ovat yhä useampien eurooppalaisten kotitalouksien ulottumattomissa. Se rajoittaa kuluttajien mahdollisuutta vaikuttaa omiin energialaskuihinsa. Näiden kysymysten ratkaisemiseksi komissio aikoo antaa vähittäismarkkinoita koskevan tiedonannon kesään 2014 mennessä.

Kun polttoaineiden hinnat ovat *maailmanlaajuisia* (esim. öljyn ja hiilen) ja niihin on vaikea vaikuttaa, EU:n vaikutusvaltaa voidaan lisätä EU:n politiikoilla, jotka koskevat energiatoimitusten ja toimitusreittien monipuolistamista, neuvottelemista EU:n suurimpien energiakumppanien kanssa yhdellä äänellä ja energiatehokkuuden edistämistä kansainvälisesti. Lisäksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiatehokkuuden lisääminen auttaa pienentämään fossiilisten polttoaineiden tuontilaskua.

Energiapolitiikan hintojen maksut ja verot -osatekijä on suurentunut viime vuosina eniten, joten on tärkeää pohtia tällaisten toimenpiteiden arvoa ja varmistaa, että **näillä toimenpiteillä rahoitettuja politiikkoja sovelletaan mahdollisimman kustannustehokkaasti**. Siksi on tärkeää, että jäsenvaltiot tarkistavat erilaisia kansallisia käytäntöjään ja noudattavat parhaita käytäntöjä, myös valtion toimia energia-alalla koskevia komission ohjeita, jotta minimoidaan kielteiset vaikutukset energian hintoihin. Tässä suhteessa sekä muiden politiikkojen aloilla ratkaisevaa on kustannustehokas lähestymistapa vuoteen 2030 ulottuviin ilmastomuutosta, uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta koskeviin politiikkoihin²³.

Hintojen verkko-osatekijä on kasvanut jäsenvaltioissa eniten, mutta maiden välillä on suuria vaihteluita varsinkin jakelukustannuksissa. Tämä osoittaa, että tarvitaan lisätoimia **verkkokustannusten ja -käytäntöjen vertailemiseksi**, jotta varmistetaan, että Euroopassa verkkokäytäntöjen lähentyminen lisää jakelun ja vähittäismarkkinoiden tehokkuutta ja vähentää siten hintojen verkkokustannusosatekijää.

Hallitakseen energiakustannuksia Euroopan kotitaloudet ja teollisuus voivat **parantaa energiatehokkuuttaan ja omaksua kysyntäjoustotekniikan ja muita uusia energiatekniikoita ja -innovaatioita** energian ja rahan säästämiseksi. Meneillään olevan rahoitus- ja talouskriisin vuoksi energiaköyhyys ja/tai -haavoittuvuuden käsittely on nyt entistä tärkeämpää, sillä kasvavat energiakustannukset vaikuttavat haitallisemmin köyhiin kotitalouksiin. Kotitalouksille tulonsiirtojen voidaan katsoa tuovan turvaa ottaen huomioon, että on yleensä tehokkaampaa suojella tällaisia riskiryhmässä olevia kuluttajia sosiaalipoliittisilla toimenpiteillä (kuten tulonsiirroilla) eikä energian hinnoittelulla.

Teollisuuden suhteen EU:n pitäisi jatkaa ponnisteluja energian hintojen kannalta tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi. Erityisesti energiatukia paikalliselle teollisuudelle ja energiahyödykkeisiin liittyviä vientirajoituksia olisi käsiteltävä sen kansainvälisten kumppanien kanssa sekä kahdenvälisesti että WTO:n tasolla. Nämä toimenpiteet auttavat myös Euroopan teollisuutta parantamaan kansainvälistä kilpailukykyään Euroopan suhteellisten energian hintojen viimeaikaisista nousuista ja tarvittavien investointien maksamisen aiheuttamista kasvavista kustannuksista huolimatta.

²³ EU:n kaikkien politiikkojen kilpailukyvyyn tarkastelu.

Jos nämä toimenpiteet ovat riittämättömiä, **tiettyjä teollisuuden kuluttajia voitaisiin suojella** suuremmilta energiakustannuksilta **tulonsiirroilla sekä vapautuksilla ja vähennyksillä veroista ja maksuista**, mikäli ne ovat yhteensopivia valtion tukisääntöjen ja energian sisämarkkinoiden sääntöjen kanssa. Päästökauppaan liittyvät nykyiset valtiontukitoimenpiteitä koskevat suuntaviivat sallivat sen, että tietyillä energiaintensiivisillä aloilla yritysten valtiontuella voidaan kompensoida välillisiä päästökaupan päästökustannuksia. Lisäksi tarkistettujen energia- ja ympäristöalan valtiontukia koskevien suuntaviivojen tekstiehdotuksessa (parhaillaan julkisessa kuulemisessa) ennakoidaan, että jäsenvaltiot haluavat ehkä myöntää osittaista kompensatiota uusiutuvan energian tuen rahoittamisesta syntyvistä lisäkustannuksista helpottaakseen uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian ja hiilivuotojen välttämisen tuen rahoittamista. Tämä on erityisen tärkeää energiaintensiiviselle teollisuudelle. On kuitenkin muistettava, että muut käyttäjät tai veronmaksajat joutuvat rahoittamaan kohdennetut tuet. Ne vähentävät myös suoria kannustimia tehostamistoimenpiteisiin, ja koska niitä sovelletaan yleensä kansallisesti, ne vääristävät edelleen kilpailua energian sisämarkkinoilla.

Euroopan on vastattava energiajärjestelmän muutoksen aiheuttamiin energiakustannushaasteisiin EU:n, jäsenvaltioiden sekä eurooppalaisten kotitalouksien ja teollisuuden välisillä toimilla. Joustavien energiajärjestelmien, myötämielisten kuluttajien, kilpailtujen markkinoiden ja hallitusten kustannustehokkaiden välineiden avulla Eurooppa on paremmin varustautunut hillitsemään hintojen nousua, maksamaan investoinnista ja minimoimaan kustannusten kasvua. Se voi näin olla käytännön esimerkkinä siitä, miten voidaan luoda kestäväan ja edulliseen energiajärjestelmään perustuva kilpailukykyinen talous.